

Perspectiefnota 2027-2030



Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Financiële ontwikkelingen	4
2.1	Technische- en autonome bijstellingen	5
2.2	Ontwikkelingen gemeentefonds	10
3	Investeringsplafond	11
3.1	Investeringsplafond	11
3.2	Investeringsvoorstellen	12
4	Overige ontwikkelingen	14
5	Afweegbare onderwerpen	16
6	Bijlagen	18
6.1	Bijgestelde investeringsplanning	18
6.2	Uitgangspunten	19

1 Inleiding

“Geen nieuw beleid, een voorstel voor aanpassing van het gemeentelijk spaarsysteem en noodzakelijke investeringen”. De laatste Perspectiefnota (PPN) uit deze bestuursperiode vormt een stabiel vertrekpunt voor een nieuw gemeentebestuur.

Het coalitieakkoord ‘Voor Gorinchem!’ en het collegeprogramma ‘En nu aan de slag!’ uit 2022 beschrijven goed waar we als college de afgelopen vier jaar op hebben ingezet. Er zijn zichtbare stappen gezet op het gebied van woningbouw, duurzaamheid, bereikbaarheid, onderwijs en maatschappelijke ondersteuning. Tegelijkertijd is gewerkt aan een stabiele financiële basis en betrouwbare dienstverlening voor inwoners, ondernemers en partners.

Sparen voor een toekomstbestendige stad

In deze laatste perspectiefnota (PPN) is geen nieuw beleid opgenomen. Het college is bovendien terughoudend geweest in het opnemen van financiële ruimtevragers. Wel is rekening gehouden met actuele ontwikkelingen en zijn noodzakelijke investeringen opgenomen.

Een belangrijk voorstel in deze perspectiefnota is de aanpassing van het gemeentelijke spaarsysteem. Naar aanleiding van de motie *Sparen voor een Toekomstbestendige Stad* uit juli 2025 stellen we voor om ons integrale spaarsysteem aan te passen. In het huidige spaarsysteem wordt 50%/50% gespaard voor onderwijshuisvesting en mobiliteit. Dit doen we als we een positief jaarrekeningresultaat hebben. We romen daarbij de weerstandsratio af tot de door de raad vastgestelde norm van 2. In de toekomst willen we ook sparen voor klimaatadaptatie via de reserve Duurzaamheid. We stellen voor het volgende spaarsysteem aan te houden bij een weerstandsratio van minder dan 2: 45% mobiliteit, 45% onderwijs en 10% duurzaamheid. Hierdoor ontstaat meer ruimte om de stad voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering en andere duurzaamheidsopgaven.

Lokale lasten

In vergelijking met andere gemeenten zijn onze lokale lasten per inwoner minder hard gestegen dan in de rest van Nederland. En hebben wij slechts een beperkt aantal bezuinigingsmaatregelen genomen. Dit is ook terug te zien in de zogenaamde COELO-lijst; een jaarlijks overzicht van de lokale lasten (heffingen) van gemeenten, provincies en waterschappen. Gorinchem is gestegen van plek 239 in 2023 naar plek 163 in 2025 op deze lijst.

Financieel beleid

Bij het opstellen van deze en eerdere perspectiefnota's zijn we geconfronteerd met flinke lastenstijgingen die niet volledig worden gecompenseerd door het Rijk. In 2025 is al ingespeeld op minder financiële middelen vanuit de Rijksoverheid. Als college namen we daarin samen met de raad onze verantwoordelijkheid. Er zijn stappen gezet richting een sluitende begroting.

Voor een aantal taakstellingen geldt dat deze nog gerealiseerd moeten worden. Dit is nodig om ook de komende jaren een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Om de eerste en laatste jaarschijf van de perspectiefnota sluitend te maken, stellen we voor om de exploitatiebudgetten voor de uitvoering van beleid nu niet te indexeren.

Daarnaast geldt dat voor een aantal ruimtevragers in deze PPN nog keuzes gemaakt kunnen worden. Deze onderwerpen zijn niet financieel vertaald in onze meerjarige begrotingssaldi. Uiteraard hebben wij ook gezocht naar financiële ruimtegevers. Die worden meegegeven aan het nieuwe bestuur.

Wij danken iedereen voor de samenwerking in de afgelopen vier jaar en wensen het nieuwe college veel succes.

Het college van burgemeester en wethouders, 9 juni 2026

2 Financiële ontwikkelingen

De financiële ontwikkelingen voor 2027 en verder worden in de volgende hoofdstukken uiteengezet. Voorafgaand aan die uiteenzetting geven we een samenvatting van het financieel meerjarenperspectief.

Financiële ontwikkelingen (bedragen x €1.000; – = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Meerjarenbegroting o.b.v. maandwijziging mei	–15	–43	562	1.630
Technische- en autonome bijstellingen	–2.174	–3.234	–3.483	–2.812
Gemeentefonds	2.372	2.977	2.677	2.009
Investerings	–80	–140	–154	–467
Bijgesteld meerjarenperspectief	103	–440	–398	360

De meicirculaire is financieel verwerkt in het bovenstaande overzicht.

Het hogere saldo van de meerjarenbegroting in 2030 wordt voornamelijk veroorzaakt door de algemene uitkering. Gelet op de systematiek van de algemene uitkering is de verwachting dat deze in 2031 zal dalen met ongeveer € 0,4 mln.

In de volgende hoofdstukken lichten we de verschillende onderdelen van deze financiële ontwikkelingen nader toe.

2.1 Technische- en autonome bijstellingen

Ieder jaar worden de begrotingsbudgetten geactualiseerd op basis van Cao-ontwikkelingen, areaalontwikkelingen en prijsontwikkelingen. Ook de stijging van het aantal woningen en (eventuele) bijstellingen van tarieven leiden tot financiële aanpassing van de meerjarenbegroting. De basis hiervoor ligt o.a. in de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), dan wel in de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de meicirculaire. Daarnaast leiden andere technische- en autonome ontwikkelingen tot het bijstellen van de meerjarenbegroting. Voor het jaar 2027 en verder wordt rekening gehouden met de volgende bijstellingen.

Nr.	Technische- en autonome bijstellingen (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2027	2028	2029	2030
1	Loonindex (1,8%)	-643	-643	-631	-631
2	Prijsindex prijsgevoelige budgetten (2,1%)	-803	-776	-775	-769
3	Indexering MJOP (2,1%)	-56	-56	-56	-56
4	Subsidie-index (1,95%)	-137	-122	-122	-122
5	Index belastingen, tarieven (2,1%) en areaal	400	400	400	400
6	Actualiseren investeringen (faseringen, gereedmeldingen en indexeringen)	180	475	243	390
7	Treasury	800	-400	-300	400
8	Verbonden partijen loon- en prijsindex	-1772	-1748	-1775	-1801
9	Avres (afname vraag)	165	165	165	165
10	DG&J aanpassing beleid	-47	-47	-47	-47
11	SOJ groei	-107	-107	-107	-107
12	Waardlanden	-664	-664	-664	-664
13	Doorberekening Afvalstoffenheffing	602	602	602	602
14	Waardlanden DVO's	-435	-435	-435	-435
15	Dekking via Rioolheffing	122	122	122	122
16	OZHZ aanpassing beleid	-31			
17	VR ZHZ aanpassing beleid	-33	-33	-33	-33
18	Gas en Electra		-50	-25	0
19	Arbobudget	-40	-40	-40	-40
20	ICT Licenties	-100	-100	-100	-100
21	Dekking reserve ICT	100	75	50	25
22	Huisvestingsprogramma De Windroos	-100			
23	Dekking reserve Onderwijshuisvesting	100			
24	Leegstandskosten Gildenplein	-85	-70	-60	-50
25	I-Campus	-50			
26	Dekking reserve Onderwijshuisvesting	50			
27	MJOP Buitensport	-69	-69	-69	-69
28	MJOP Buitensport uitvoeringskosten	-77	-77	-77	-77
29	Areaaluitbreiding Openbaar Groen	-37	-37	-37	-37
30	Vastgoed	-65			
31	Huishoudelijke Ondersteuning	-300	-300	-300	-300
32	Dekking reserve Sociaal Domein	300	200	100	
33	Dagbesteding en vervoer naar dagbesteding	-140	-140	-140	-140
34	Dekking reserve Sociaal Domein	140	90	40	

Nr.	Technische- en autonome bijstellingen (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2027	2028	2029	2030
35	Bouwkundige aanpassingen WMO	-100	-100	-100	-100
36	Dekking reserve Sociaal Domein	100	60	20	
37	Bijdrage Concordiabrug	-500			
38	Dekking Concordiabrug	500			
39	Belasting gemeentelijk vastgoed	-107	-107	-107	-107
40	Informatiepunt Digitale Overheid	-20			
41	Dekking reserve Sociaal Domein	20			
42	Huur noodlokalen De Windroos	-65			
43	Dekking Reserve Onderwijshuisvesting	65			
44	OAB-middelen	-300			
45	Dekking Reserve Sociaal Domein	300			
46	Bibobcoördinator	-118	-118		
47	Dekking Reserve Sociaal Domein	80	40		
48	Medewerker Welzijn op Recept	-80	-80	-80	-80
49	Dekking AZWA-middelen	80	80	80	80
50	Niet toepassen indexatie	803	776	775	769
Totaaloverzicht technische- en autonome bijstellingen		-2.174	-3.234	-3.483	-2.812

1. Loonindex

We houden rekening met een stijging van de totale loonsom van 1,8 %.

2. Prijsindex prijsgevoelige budgetten

De prijsgevoelige budgetten worden geïndexeerd met 2,1%, conform de raming van het CPB.

3. Indexering MJOP

De MJOP's werden in het verleden niet geïndexeerd. Hierdoor namen de lasten bij actualisatie na 4/5 jaar fors toe. Om minder last te hebben van deze schokken wordt voorgesteld de dotatie aan de MJOP's jaarlijks te indexeren conform de index van de prijsgevoelige budgetten.

4. Subsidie-index

Voor de gesubsidieerde instellingen hanteren wij een index van 1,95 % (het gemiddelde van 1,8 % voor lonen en 2,1 % voor prijsstijgingen).

5. Index belastingen en tarieven en areaal

Dit betreft met name de OZB verhoging van 2,1 % voor woningen en niet-woningen.

6. Actualiseren investeringen (faseringen, gereedmeldingen en indexeringen)

De geplande investeringen zijn integraal beoordeeld qua planning en fasering. Daar waar sprake is van een bijstelling van de planning, leidt dit tot een verschuiving in de kapitaallasten. Een overzicht van de bijgestelde investeringsplanning is te vinden in bijlage 6.1.

7. Treasury resultaat

Door met name het verschuiven van de investeringen is er op korte termijn minder financiering nodig dan begroot. Daarnaast is de planning van Groote Haar aangepast. Hierdoor is het mogelijk incidenteel een deel van de begrote rentelasten te verlagen. In 2028/2029 leidt dit tot nadelen omdat met name de opbrengsten van Groote Haar zijn verschoven.

8. Verbonden partijen loon- en prijsindex

Voor de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (GR-en) volgen we de begrotingen van die GR-en, zoals opgenomen in zienswijzestukken die onlangs aan de raad zijn aangeboden.

9. Avres (afname vraag)

We zien een daling van het aantal Wsw-medewerkers. Deze trend zet door, voornamelijk doordat er sinds 1 januari 2015 geen nieuwe instroom meer mogelijk is in de Wet sociale werkvoorziening.

10. DG&J aanpassing beleid

Het bestuur van de Dienst Gezondheid en Jeugd heeft besloten de begroting 2026 plus indexatie, met uitzondering van het jeugdhulpbudget, als kader voor de begroting 2027 te gebruiken (nullijn). Onderdeel van de nullijnbegroting 2026 zijn een tweetal incidentele posten voor de formatie van OGGZ en Veilig Thuis. In de begroting 2027 zijn deze posten nog éénmaal incidenteel opgenomen.

11. SOJ groei

We zien in Gorinchem een beperkte toename van het jeugdhulpgebruik.

12./13./14./15. Waardlanden DVO's, doorberekening afvalstoffenheffing en dekking rioolheffing

Ten opzichte van de jaarschijf 2027 in de meerjarenbegroting 2026–2029 van de gemeente Gorinchem neemt de bijdrage aan Waardlanden met € 1,1 mln. toe. Hiervan wordt € 664.000 veroorzaakt door de stijging van de kosten voor afvalinzameling en afvalverwerking. Deze verhoging wordt volledig gedekt door het tarief Afvalstoffenheffing. De kosten voor de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) nemen voor 2027 in totaal toe met € 435.000. In het bedrag van € 435.000 zit ook een voordeel van € 62.000 van één van de DVO's welke meegenomen moet worden in het tarief afvalstoffenheffing. Per saldo wordt hierdoor € 602.000 van de hogere bijdrage gedekt via de afvalstoffenheffing. Van de resterende DVO's wordt € 122.000 gedekt via de rioolheffing.

De dienstverleningsovereenkomsten tussen de deelnemende gemeenten en Waardlanden worden op dit moment herzien. De in de begroting 2027 van Waardlanden en in deze Perspectiefnota opgenomen bedragen zijn daarom nog niet definitief. Nadat deze definitief zijn vastgesteld, worden de gevolgen verwerkt in onze tarievenverordening 2027 en verwerkt in een begrotingswijziging.

16. OZHZ aanpassing beleid

Onder de Omgevingswet moet voor geluidgevoelige industrieterreinen een omzetting plaatsvinden van de bestaande systematiek naar geluidproductieplafonds. Deze taak is wettelijk belegd bij OZHZ en vraagt in 2027 een incidentele inzet voor voorbereiding en begeleiding.

17. VR ZHZ aanpassing beleid

Dit betreft de investering in ademlucht, de gevolgen van de actualisatie van de notitie Waarden en Afschrijven en de aanvullende verhoging voor de versterking van de crisisfunctie Communicatieadviseur Beleidsteam (CaBT). Ook zijn in 2027 mutaties verwerkt voor de investeringen in de kazernes Sliedrecht en Oranjepark.

18. Gas en electra

Als gevolg van de oorlog in Iran zijn de prijzen voor olie, gas en electra toegenomen. Gas en electra zijn grotendeels al voor 2027 ingekocht. Voorzichtigheidshalve wordt voor 2028 en 2029 rekening gehouden met hogere kosten.

19. Arbobudget

Dit betreft een budget dat de afgelopen jaren niet voldoende is geweest. Daarom is verhoging

noodzakelijk om ook aan de nieuwe/aangescherpte verplichtingen uit de Arbowet te voldoen.

20./21. ICT-licenties en dekking reserve ICT

Met een grote softwareleverancier moet een nieuw contract worden gesloten. Hiervoor wordt rekening gehouden met hogere kosten die afbouwend worden gedekt door de reserve ICT.

22./23. Huisvestingsprogramma De Windroos en dekking reserve Onderwijshuisvesting

Door de leerlingengroei van de Windroos is een aanvraag ingediend door een schoolbestuur voor de eerste inrichting leerhulpmiddelen en meubilair. Deze wordt gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting.

24. Leegstandskosten Gildenplein

Het faciliteren van onderwijshuisvesting voor de nieuwe basisschool El Enbiya in de brede school Gildenplein brengt leegstandskosten met zich mee (groeiscenario tot aan stichtingsnorm).

25./26. I-campus en dekking reserve Onderwijshuisvesting

Om te komen tot een verdere ontwikkeling van het campusgebied is een budget nodig. Dit zal worden gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting.

27./28. MJOP Buitensport en uitvoeringskosten

Het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) Buitensport is geactualiseerd. Ten opzichte van het vorige beheerplan zijn extra middelen nodig, met name vanwege indexering. Voor de uitvoering van het geactualiseerde MJOP is aanvullend budget nodig voor de personele kosten en het inschakelen van adviseurs.

29. Areaaluitbreiding openbaar groen

Door het verder realiseren van Hoog Dalem zijn er meer middelen nodig voor het beheren van het openbaar groen.

30. Vastgoed

Een gemeentelijk pand voldoet niet meer aan het bouwbesluit waardoor dit pand op diverse punten moet worden aangepast.

31./32. Huishoudelijke ondersteuning en dekking reserve Sociaal Domein

Als gevolg van een herijking van de tarieven stijgen de kosten voor huishoudelijke ondersteuning. De hogere kosten worden trapsgewijs gedekt door de reserve Sociaal Domein.

33./34. Dagbesteding en vervoer naar dagbesteding en dekking reserve Sociaal Domein

Rekening houdend met verwachte groei van het aantal cliënten, o.a. als gevolg van extramuralisering van zorg, de omvang van de indicaties en de afgesloten contracten, is meerjarig extra budget nodig. De hogere kosten worden afbouwend gedekt door de reserve Sociaal Domein.

35./36. Bouwkundige aanpassingen WMO en dekking reserve Sociaal Domein

Binnen de Wmo zien we een trend dat het aantal (forse) bouwkundige aanpassingen stijgt. Oorzaak is de vergrijzing in combinatie met de woningmarkt. Hierdoor is verhuizen minder vaak een beschikbare optie, waardoor duurdere woningaanpassingen nodig zijn. De hogere kosten worden afbouwend gedekt door de reserve Sociaal Domein.

37./38. Bijdrage Concordiabrug en dekking Concordiabrug

Voor de meekoppelkansen bij de vervanging van de Concordiabrug door Rijkswaterstaat is een

budget van € 500.000 benodigd voor de aansluiting van de gemeentelijke wegen op de nieuwe brug. De dekking vindt plaats uit eenmalig beschikbare middelen uit de grondexploitaties.

39. Belasting gemeentelijk vastgoed

Onze belastingdruk is meer dan gemiddeld gestegen en de indexering van het budget voor gemeentelijk vastgoed is onvoldoende geweest. Hierdoor moet een inhaalslag worden gemaakt en zijn er extra middelen nodig.

40./41. Informatiepunt Digitale Overheid en dekking reserve Sociaal domein

Om de dienstverlening van het informatiepunt op het gewenste niveau te houden zijn voorlopig voor 2027 meer middelen nodig. Dit zal worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein.

42./43. Noodlokalen De Windroos en dekking reserve Onderwijshuisvesting

De Windroos heeft noodlokalen in gebruik genomen. Zolang er geen huisvestingsalternatief is zijn deze kosten noodzakelijk.

44./45. OAB-middelen en dekking reserve Sociaal Domein

Het realiseren van een besparing op de OAB-middelen heeft meer tijd nodig. Daarom wordt voorgesteld de in 2027 nog niet te realiseren besparing eenmalig te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

46./47. Bibob-Coördinator en dekking reserve Sociaal Domein

Deze middelen zijn bedoeld voor het aantrekken van een kwartiermaker Bibob. Deze zal het beleid actualiseren maar ook het Bibob proces op het gebied van de WMO implementeren, werkprocessen verbeteren en uniformeren.

48./49. Medewerker Welzijn op Recept en dekking AZWA-middelen

Sinds 2023 loopt de pilot Welzijn op Recept in de gemeente Gorinchem. In korte tijd is de pilot uitgegroeid tot een waardevolle schakel binnen Team Samenleving en het netwerk van zorg- en welzijnspartners. De aanpak bevordert samenwerking, versterkt preventie en sluit aan bij bestaande initiatieven zoals Mentiek, de werkgroep Centrale Toegang en het netwerk Huisarts en Zorg (HenZ) Gorinchem.

We werken aan een duurzame borging binnen beleid, organisatie en financiering waarbij de verwachting is dat wij hiervoor voldoende middelen van het Rijk ontvangen om dit vorm te kunnen geven.

50. Niet toepassen indexatie

De autonome ontwikkelingen zullen naar verwachting niet volledig gecompenseerd worden door de meicirculaire. Daarom wordt voorgesteld de exploitatiebudgetten niet te indexeren.

2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt jaarlijks in de diverse circulaire's nader toegelicht. De meicirculaire 2026 vormt een belangrijk kader voor de begroting 2027.

Gemeentefonds (bedragen x € 1.000; – = nadeel)	2027	2028	2029	2030
Gemeentefonds	2.372	2.977	2.677	2.009
Totaal Gemeentefonds	2.372	2.977	2.677	2.009

3 Investeringsen

In dit hoofdstuk gaan we in op de investeringsopgave voor de komende jaren. In de afgelopen jaren is een beeld geschetst van de uitdagingen op het gebied van de investeringen.

3.1 Investeringsplafond

Het investeringsplafond heeft als doel de omvang van de gemeentelijke schuldpositie af te bouwen en daarmee het renterisico en de exploitatierisico's te beperken. Met het oog op de reeds geplande investeringen uit de begroting 2026 voor de komende jaren (indicatief € 125 mln.) en de daarmee oplopende schuldpositie voor de korte termijn, is het noodzakelijk om bij nieuwe investeringen waar mogelijk gebruik te maken van bestaande of alternatieve dekkingsbronnen, zodat een verdere oploop van de schulden wordt voorkomen.

Bij de perspectiefnota 2021 is het investeringsplafond vastgesteld op € 5 mln. per jaar. Dit plafond wordt conform de afspraken jaarlijks geïndexeerd. Het investeringsplafond bedraagt in deze perspectiefnota ruim € 6,0 mln. In de volgende paragrafen is dit verder cijfermatig gepresenteerd en afgezet tegen de voorgestelde investeringsbedragen.

Op basis van de uitgangspunten over de hoogte van de reserve Sociaal Domein stellen wij voor de reserve Sociaal Domein af te romen en in lijn met voorgaande jaren stellen wij voor extra middelen ter beschikking te stellen voor het Integraal Huisvestingsplan en Woningbouwimpuls.

3.2 Investeringsvoorstellen

Nr. Investerings (bedragen x € 1.000; – = nadeel)	Exploitatie				Investerings			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Investeringsruimte begroting 2026					0	0	249	5.998
Indexatie investeringsplafond met 2,1%	126	126	126	126				
Totaal investeringsbudget	126	126	375	6.124				
1 Trafohuisjes Stedin (incl. 0,3 fte)	–35	–43	–51	–59	–95	–95	–95	–95
2 IHP (extra en 1 mln. jaarschijf)				–160			–2.000	–1.000
3 SPON Kleine Wereld		–8	–8	–8	–100			
4 Wilhelminafontein		–8	–8	–8	–100			
5 Essentaksterfte	–20	–28	–35	–43	–120	–120	–120	–120
6 Stadsnatuur	–25	–59	–68	–68	–300	–300		
7 Riolering en Stedelijk Water								–3.325
8 Dekking Riolering en Stedelijk Water								3.325
9 Openbare Verlichting								–59
10 Straatmeubilair								–102
11 Verkeersborden								–56
12 Wegenbeheerplan				–138			–2.500	–2.500
13 Beschoeiingen								–1.265
14 Havens								–244
15 Wagenpark		6	16	16	46	78		–251
16 ICT								–340
17 Vervangingsplan Inventaris								–142
18 Speelruimteplan								–143
19 Investerings WBI (extra)								–2.000
20 Algemene Reserve & Reserve Sociaal domein					8.000			
Subtotaal exploitatie / investeringen	–80	–140	–154	–467	7.331	–437	–4.715	–8.317
	7.457	–311	–4.340	–2.193				
Cumulatieve ruimte in investeringsplafond	7.457	7.146	2.806	613				

1. Trafohuisjes Stedin

Voor het aanpakken van de netcongestie is een overeenkomst gesloten met Stedin om 75 trafohuisjes te plaatsen. Stedin draagt de kosten van de plaatsing. De inpassingskosten (groen-/straatwerk) hiervan moeten worden gedragen door de gemeente.

2. Integraal Huisvestingsplan (IHP)

In het raadsvoorstel Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2023 – 2038 is een indicatie gegeven van de kosten voor het uitvoeringsplan 2023–2026. Vanaf 2025 wordt hiervoor, binnen de kaders van het investeringsplafond, jaarlijks een bedrag van € 1 mln. voor investeringen in onderwijshuisvesting in de begroting opgenomen. Dit is onderdeel van het bij de perspectiefnota 2023 ingevoerde spaarsysteem voor onderwijs. Naast het reguliere investeringsbudget van € 1 mln. wordt gezien de omvang van de opgave € 2 mln. extra opgenomen in 2029.

3. SPON De Kleine wereld

Vanuit SPON is als gevolg van leerlingengroei bij De Kleine Wereld een aanvraag ingediend voor het huisvestingsprogramma 2027. Een oplossing voor dit huisvestingsknelpunt is noodzakelijk. Het gaat hier over de realisatie van aanvullende praktijkruimte op de bestaande locatie.

4. Wilhelminafontein

Vanuit inspectie is gebleken dat de Wilhelminafontein niet meer voldoet aan het Bouwbesluit 2012. Uit nader onderzoek is gebleken dat de kelder niet gerepareerd kan worden en compleet vervangen moet worden.

5. Essentaksterfte

Binnen de gemeente neemt het aantal zieke essen als gevolg van essentaksterfte sterk toe. Dit leidt tot een versnelde uitval van bomen en daarmee tot een noodzakelijke vervangingsopgave die buiten het reguliere onderhoud valt. Voor de komende vier jaar wordt voorgesteld om jaarlijks 100 essen te vervangen.

6. Stadsnatuur

In januari 2026 is het programma Stadsnatuur definitief vastgesteld. De financiële consequentie van het nieuwe natuurbeleid is verwerkt in deze PPN. Hierbij is zowel rekening gehouden met de investeringskosten voor radicale vergroening als ook de onderhoudskosten voor de geplande areaaluitbreiding (exploitatie). De investering is opgenomen voor 2027 en 2028. Na 2028 is de hoop op extra Rijksmiddelen voortkomend uit de Europese Natuurherstelverordening (lidstaten krijgen de verplichting tot vergroening).

7. t/m 18. Autonome ontwikkelingen

Dit betreft de reguliere autonome investeringen en de investeringen in Riolering en Stedelijk Water (voorheen GRP).

19. Investering Woningbouwimpuls (WBI)

Voor de transformatie Schelluinsestraat is subsidie aangevraagd en verkregen (circa € 7 mln.). Om hier gebruik van te kunnen maken zal de gemeente ook zorg moeten dragen voor 50% co-financiering. Met het reserveren van middelen voor deze investering wordt een stap gezet in het invullen van de co-financiering.

20. Algemene Reserve & Reserve Sociaal domein

In de meicirculaire 2025 heeft het Rijk aangegeven in 2026 en 2027 compensatie te geven voor het uitstellen van de Hervormingsagenda Jeugd. Hierdoor is/wordt de reserve hoger dan het minimum van de reserve. Op basis van de uitgangspunten over de hoogte van de reserve Sociaal Domein (zie bijlage 6.2) wordt voorgesteld € 8,0 mln. af te romen van deze reserve. Deze middelen worden toegevoegd aan de algemene reserve.

4 Overige ontwikkelingen

In de meerjarenbegroting zijn verschillende taakstellingen opgenomen, die (gedeeltelijk) nog moeten worden gerealiseerd. In dit hoofdstuk geven we een beeld van de stand van zaken van deze taakstellingen.

Naast eerdere taakstellingen zijn in de begroting 2025 nieuwe taakstellingen opgenomen die nog voor de volgende bedragen dienen te worden gerealiseerd.

Taakstellingen Begroting 2025 (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Taakstelling Subsidies	173	173	173	173
Taakstelling Sociaal Domein	-26	-36	-36	-36
Taakstelling Efficiency Organisatie	134	159	159	159

Tot op heden is het nog niet volledig gelukt om de taakstelling subsidies te realiseren. Om dit te laten slagen zijn weloverwogen keuzes nodig. De opgave taakstelling subsidies is opgenomen in de lijst niet opgenomen onderwerpen.

De taakstelling efficiency organisatie wordt nader uitgewerkt bij het opstellen van de begroting.

Naast de taakstellingen die in de begroting 2025 nieuw zijn opgenomen bestonden er ook al eerdere taakstellingen. Onderstaand overzicht laat het totaal zien van alle taakstellingen die nog moeten worden ingevuld. De bovenste twee taakstellingen in de tabel zijn taakstellingen die al eerder in de begroting waren opgenomen.

Restant Openstaande Taakstellingen (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Taakstellingen voor begroting 2025				
Taakstelling hogere kosten Sociaal Team		489	489	489
Taakstelling Stadsontwikkeling	52	52	52	52
Subtotaal	52	541	541	541
Taakstellingen begroting 2025				
Taakstelling Subsidies	173	173	173	173
Taakstelling Sociaal Domein	-26	-36	-36	-36
Taakstelling Efficiency Organisatie	134	159	159	159
Totaal	333	837	837	837

Hervormingsagenda Jeugd

Hervormingsagenda Jeugd (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Rijk)		262	262	263
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal)		702	702	695
Totale besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd		964	964	958

De besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal) is voor het totaaloverzicht opgenomen in deze tabel, maar is inmiddels concreet in de begroting verwerkt op de budgetten waar een besparing dient te worden gerealiseerd.

Toenemende projectorganisatie en capaciteitsplanning

Zoals eerder aangegeven is het aantal projecten binnen de organisatie in de afgelopen jaren toegenomen. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het aantrekken van medewerkers en de tijdelijke beschikbaarheid van middelen uit hoofde van de projecten. Voor de korte termijn zijn de risico's beperkt maar zodra de voorraad aan projecten kleiner wordt, kan dit negatieve impact hebben op de meerjarige begrotingssaldi als gevolg van onvoldoende dekking voor de personeelskosten. Er wordt van uitgegaan dat de organisatie dit risico beheerst.

IHP

In de perspectiefnota 2025–2028 is aangegeven dat er onvoldoende ruimte is voor het uitvoeren van IHP. Naast de spaaropgave van € 1 mln. per jaar is het de afgelopen jaren incidenteel gelukt om extra middelen te vinden voor de uitvoering van het IHP. Onder voorbehoud van positieve besluitvorming over de Jaarstukken 2025 wordt € 1 mln. toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting. Via deze perspectiefnota wordt nogmaals extra investeringsruimte gecreëerd van € 2 mln. in 2029. Conform de spaaropgave onderwijshuisvesting wordt € 1 mln. voor 2030 beschikbaar gesteld. Dit alles leidt ertoe dat voor de periode t/m 2030 € 11 mln. aan investeringsbudgetten beschikbaar is en dat de reserve Onderwijshuisvesting circa € 3 mln. bevat. Hiermee kunnen we de plannen voor de eerste jaren uitvoeren. Op langere termijn blijft de financiering van het IHP echter een uitdaging. We blijven hiervoor ook actief aandacht vragen voor andere oplossingen, zoals bijdragen van het Rijk en van andere gemeenten.

Cultuurhuis

In november 2024 is raadsvoorstel Cultuurhuis De Nieuwe Doelen aangenomen. De komende periode zal een (financieel) passend beheer- en exploitatiemodel voor de dagelijkse gang van zaken van het Cultuurhuis worden uitgewerkt. Dit zal in samenwerking worden gedaan met culturele partijen uit de stad, met de overige partijen waar in de onderzoeksfase mee is gesproken en met de bibliotheek. Er wordt op dit moment geen rekening gehouden met een eventuele extra financiële bijdrage van de gemeente.

Mobiliteit

Voor de Mobiliteitsvisie worden jaarlijks middelen gereserveerd vanuit de grondexploitaties. De grondexploitaties zitten in hun eindfase. Voor een Mobiliteitsvisie 2.0 zal dan ook een andere manier gevonden moeten worden om middelen te reserveren.

5 Afweegbare onderwerpen

In de Perspectiefnota zijn de technische- en autonomen bijstellingen, het gemeentefonds en de investeringen verwerkt. Naast deze bijstellingen zijn er onderwerpen die nog niet zijn opgenomen in de meerjarige begrotingssaldi. Deze onderwerpen worden ter afweging meegegeven aan het nieuwe college en de nieuwe raad bij de begroting 2027. Voor deze onderwerpen is nog geen financiële dekking. Ter voorbereiding van de overweging van deze onderwerpen is de organisatie begonnen met het zoeken naar financiële dekkingsmogelijkheden.

Nr.	Onderwerp (bedragen x € 1.000; – = nadeel)	Exploitatie				Investeringen			
		2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
1	Omgevingsplan	–150	–150	–150	–150				
2	Datagedreven werken en AI	–200							
3	Dekking reserve ICT	100							
4	Taakstelling subsidies	–173	–173	–173	–173				
5	Natuurcentrum	–75	–75	–75	–75				
6	Smart Delta	–500	–500	–500	–500				
7	Dekking Regio AV	100	100	100	100				
8	Taakstelling SGS	–360	–360	–360	–360				
9	Ontwikkeling inlooppunten	–70	–80	–90	–100				
10	Uitvoeringsagenda Erfgoed	–103	–58	–33	–18				
11	Dekking uitvoeringsagenda Erfgoed	58	18						
12	Odensehuis	–95	–95	–95	–95				
13	Reserve Sociaal Domein	95	65	35					
14	Reclamemasten	–150	–150	–150	–150				
15	Struisvogelstraat	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal		–1.523	–1.458	–1.491	–1.521	0	0	0	0

1. Omgevingsplannen

Voor 2032 moet het omgevingsplan gereed zijn. Hiervoor wordt het transitieplan geactualiseerd. Op dit moment wordt rekening gehouden met extra kosten voor het transitieplan.

2. Datagedreven werken en AI

In 2025 is een AI-pilotgroep gestart. Voor verdere implementatie van AI en datagedreven werken binnen de gemeente zijn extra capaciteit en middelen nodig, onder andere om externe expertise in te huren.

3. Dekking reserve ICT

Om de incidentele kosten voor AI en datagedreven werken deels te dekken, kan € 100.000 uit de reserve ICT worden onttrokken.

4. Taakstelling subsidies

Tot op heden is het nog niet volledig gelukt om de taakstelling subsidies te realiseren. Om dit te laten slagen zijn weloverwogen keuzes nodig. In voorgaande tabel houden we rekening met het financiële nadeel van het niet volledig realiseren van deze taakstelling.

5. Natuurcentrum

De subsidie aan het natuurcentrum is in 2025 en 2026 incidenteel verhoogd met € 75.000. Het natuurcentrum geeft aan dat dit extra bedrag structureel nodig is om het centrum en de Natuur- en Milieueducatie goed te kunnen laten functioneren en behouden.

6. Smart Delta

In 2026 is gestart met Smart Delta. Voor het startjaar zijn middelen opgenomen in de begroting, maar voor een vervolg niet.

7. Dekking Regio AV

De officiële samenwerking Regio Alblasserwaard – Vijfheerenlanden is opgeheven, maar middelen hiervoor zitten nog wel bewust in onze begroting. Deze middelen kunnen worden ingezet om deels de kosten voor Smart Delta te dekken.

8. Taakstelling SGS

SGS heeft aangegeven dat de opgelegde taakstelling niet haalbaar is in combinatie met de maatschappelijke doelen en in combinatie met de tariefstelling voor Aquabliek. In voorgaande tabel houden we rekening met het financiële nadeel van het niet volledig realiseren van deze taakstelling.

9. Ontwikkeling inlooppunten

Er is behoefte aan een doorontwikkeling van de inlooppunten in de verschillende wijken. De focus ligt daarbij vooral op de Lingewijk en Hoog Dalem, met de doelgroep jongeren als uitgangspunt.

10. Uitvoeringsagenda Erfgoed

Voor de uitvoeringsagenda Erfgoed zijn nog niet voldoende middelen opgenomen in de begroting.

11. Dekking uitvoeringsagenda Erfgoed

De kosten voor de uitvoeringsagenda Erfgoed kunnen deels gedekt worden door cofinanciering.

12. Odensehuis

Met ingang van 2027 zijn er geen rijksmiddelen meer beschikbaar ter dekking van de subsidie aan het Odensehuis. Het Odensehuis is een voorliggende voorziening die uitstel van zorg biedt binnen het sociaal- en zorgdomein.

13. Reserve Sociaal Domein

De subsidie aan het Odensehuis kan incidenteel deels gedekt worden uit de Reserve Sociaal Domein.

14. Reclamemasten

De opdracht om meer reclameopbrengsten te genereren wordt niet gehaald omdat twee bestaande reclamemasten niet gedigitaliseerd kunnen worden. Hierdoor moeten de geraamde baten naar beneden worden bijgesteld.

15. Struisvogelstraat

Gezien de aangenomen motie is verkoop van dit pand in 2026 onzeker. De financiële consequenties hiervan zijn afhankelijk van latere keuzes en nu nog niet duidelijk.

6 Bijlagen

6.1 Bijgestelde investeringsplanning

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd verschoven zijn. De financiële gevolgen daarvan zijn in het meerjarenperspectief opgenomen.

Onderstaande tabel bevat de investeringen die in de tijd verschoven zijn, waardoor incidentele ruimte vrijkomt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Investeringsbedragplanning uitgaven (netto)	was	planning uitgaven wordt	start afschrijving
PROG703 Verkeer en vervoer				
Vervanging wegen 2026	1.776	2026	tm 2027	2028
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven *	1.062	tm 2027	tm 2028	2029
Herinrichting Mollenburgseweg *	250	2026	2028	2029
Nieuwe Lingebrug*	17.300	tm 2028	tm 2030	2031
Herinrichting Arkelsedijk	1.262	tm 2028	tm 2030	2031
Vervangen brug Dreesstraat	113	tm 2026	tm 2027	2028
Vervangen brug Den Uylstraat	149	tm 2026	tm 2027	2028
Remmingswerken Lingesluis en Petersbrug	371	2026	tm 2027	2028
Riviercruisevaarsteiger	550	tm 2026	tm 2027	2028
E-hyundai Riveer	42	2027	2028	2029
PROG705 Onderwijs				
Gymzaal t Gilde *	6.059	tm 2027	tm 2028	2029
Gildenplein, verduurzaming*	1.441	tm 2026	tm 2027	2028
Schuttersplein, verduurzaming *	428	tm 2026	tm 2027	2028
PROG706 Sport, cultuur en recreatie				
Nieuwbouw zwembad (incl sloop oude caribabad) *	20.803	tm 2027	tm 2030	2031
Cultuurhuis *	6.997	tm 2027	tm 2028	2029
Inrichting cultuurhuis	1.487	tm 2027	tm 2028	2029
Vestingplan 2020 Bastion	150	tm 2026	tm 2027	2028
Vervangen kade Stationsweg	2.558	tm 2026	tm 2027	2028
Keerwand den Uylstraat*	2.997	tm 2026	tm 2027	2028
Opel combo buitendienst 2028	48	2028	2030	2031
PROG708 Duurzaamheid				
Vervangen houten beschoeiingen 2026	387	2026	tm 2027	2028
Grafdelfmachine Boki	117	2026	2027	2028
Totaal	66.347			

* De afschrijvingslasten van deze investeringen worden geheel of gedeeltelijk gedekt vanuit de afschrijvingsreserve.

6.2 Uitgangspunten

Met het vastleggen van de algemene uitgangspunten en de specifieke uitgangspunten geeft de raad aan waarmee rekening moet worden gehouden bij de opstelling van de begroting.

Algemene uitgangspunten

1. De begroting 2027 dient reëel en structureel sluitend te zijn.
2. De begroting 2028, 2029 en 2030 wordt zover mogelijk reëel en structureel sluitend opgesteld waardoor de toekomstige lasten van besluiten gedekt worden en er ruimte is voor het opvangen van tegenvallers.
3. Er wordt gewerkt met het principe 'nieuw voor oud'. Nieuwe lasten worden daarbij gedekt binnen het betreffende programma danwel binnen de totale begroting.
4. De autonome en wettelijke ontwikkelingen gaan voor op de wensen voor nieuw beleid.
5. Een begrotingstekort wordt opgelost met maatregelen die een structurele besparing of een structurele opbrengst geven.
6. Er wordt gewerkt met een spaarsysteem (bestemmingsreserves) om te sparen voor grote investeringen in de (nabije) toekomst. Het al gespaarde en nog te sparen geld wordt ingezet om enkele concrete resultaten te boeken.
7. Het investeringsplafond wordt gehandhaafd om de toekomstige schuldenomvang te beheersen.

Specifieke uitgangspunten

1. Cao-loonstijging: Een stijging van de loonkosten van 1,8% hanteren, conform de raming in het Centraal Economisch Plan 2026 (CEP).
2. Prijsstijging: Een stijging van de prijzen van 2,1% hanteren, conform de raming in het Centraal Economisch Plan 2026 (CEP);
3. Gesubsidieerde instellingen: Een index van 1,95% toepassen;
- 4a. Tarieven voor precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), begrafenisrechten en marktgelden worden met 2,1% geïndexeerd;
- 4b. De opbrengsten van onroerende en roerende zaakbelasting worden met 2,1% geïndexeerd.
5. Tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
 - evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op € 532 bij evenementen met een commercieel karakter;
 - evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen;
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren (straatparkeren, parkeergarages en parkeervergunningen: indexeren met 2,1%;
8. Tarieven veerdienst: de tarieven jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB (3,1%);
9. Tarief Lingehaven: de tarieven jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB (3,1%);
10. Tarief riviercruisevaart: de tarieven jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB (3,1%);
11. Tarief toeristenbelasting: Het tarief stapsgewijs naar het landelijke gemiddelde brengen door het jaarlijks met 15 % te verhogen in de periode van 2025 tot 2028;
12. Tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
13. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
14. De rekenrente bepalen op 1,5%;

15. De rente voor de grondexploitatie bepalen op 1,5%;
16. Raming aantal inwoners per 1 januari 2027: 39.125;
17. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2027: 18.450;
18. Indexeren van investeringen groter dan € 1 mln. met 2,1%;
19. De dotatie aan de meerjarenonderhoudsplannen worden geïndexeerd;
20. Reserve Infrastructuur: positieve jaarrekeningsaldi (45% indien weerstandratio groter is dan 2), positieve saldi op grondexploitaties en onderuitputting op de kapitaallasten infrastructuur worden toegevoegd aan de reserve Infrastructuur.
21. Onderwijshuisvesting: reservering jaarlijks € 1 mln. voor investeringen. Daarnaast toevoegen van gerealiseerde onderuitputting van de kapitaallasten onderwijshuisvesting, de netto-opbrengsten van herontwikkellocaties van voormalige schoolgebouwen, jaarlijks toevoegen van positieve jaarrekeningsaldi (45% indien weerstandratio groter is dan 2).
22. Reserve Duurzaamheid: besparingen die worden gerealiseerd na realisatie van verduurzamingsprojecten worden jaarlijks toegevoegd aan de reserve duurzaamheid en het jaarlijks toevoegen van positieve jaarrekeningsaldi (10% indien weerstandratio groter is dan 2).
23. Reserve Sociaal Domein: eventuele saldi op het (programma) Sociaal Domein, worden aan het einde van ieder jaar verrekend met deze reserve. Voor deze reserve wordt een bandbreedte ingeschat van € 3,5 mln. tot € 5 mln. Voor de afoming in 2027 is in verband met de middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd en de toenemende trapsgewijze dekking gekozen voor minimaal € 5 mln.

Gemeente Gorinchem

Stadhuisplein 1

Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem

Telefoon: 14 0183

gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl